אוציא דם שרצים שאין בהם טומאה חמורה **אוציא** דם ביצים שאין מין בשר (א) א] אדם דגים ודם חגבים שכולו היתר ת"ל לעוף ולבהמה אי מה עוף שאין בה כלאים אף בהמה שאין בה כלאים ת"ל ולבהמה אי מה בהמה שאינה באם על הבנים אף עוף שאינו באם על הבנים תלמוד לומר לעוף ולבהמה ואימא כל דם כלל עוף ובהמה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט עוף ובהמה אין מידי אחרינא לא נפש אשר תאכל כל דם חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, *והא לא דמי כללא בתרא לכללא קמא כללא קמא לאו כללא בתרא כרת האי תנא *דבי ר' ישמעאל (ב) ב] כללי ופרטי דרשינן מן הדין גוונא ואף על גב דלא דמי כללא בתרא לכללא קמא. אמר מר כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שיש בו טומאה קלה וטומאה חמורה ויש בה איסור (ג) והיתר ג] ויש בהן מין בשר אף כל דבר שיש בו טומאה קלה וטומאה חמורה וכו' ד] אף כל דקתני לאיתויי מאי *אמר רב ה] (אדא) בר אבין לאיתויי דמו של כוי, מאי קסבר אי קסבר כוי ספיקא הוא ו] איצטריך קרא למיסר ספיקא ז] אלא קסבר *כוי בריה בפני עצמו הוא, אשכחן דמו, חלבו ח] מנלן מכל חלב, נבלתו מנלן מכל נבלה, גיד הנשה מנלן בכף הירך תליה רחמנא והא אית ליה כף הירך טומאתו (ד) ט] (ושחיטתו) מנלן סברא מדלכל מילי רבייה רחמנא כבהמה טומאתו י] ושחיטתו נמי כבהמה. אמר מר אוציא דם מהלכי שתים יא] שיש בהן טומאה חמורה ואין בהן טומאה קלה ורמינהי יב] החותך יג] מן האדם צריך מחשבה יג] והכשר וקשיא לן מחשבה למה לי תעשה חתיכה שלו מחשבה ואר"ל בחותכו לכלב יד] (ומחשבה לכלב לאו מחשבה היא, ולא והתנן כלל אמרו טו] בטומאה כל המיוחד לאכול אדם טמא עד שיפסל מאכילת כלב ההוא לאפוקי טומאה מיניה, דכיון דמעיקרא הוה חזי לאדם (ה) לאסוקי מטומאה עד שיפסל מאכילת כלב. הכא לאחותי ליה טומאה אי חזי לאדם טז] (חזי לכלב) אי לא חזי לאדם לא (חזי לכלב) מ"מ קתני מחשבה ומחשבה לטומאה קלה היא ה"מ מחיים אבל לאחר מיתה טמא הוא טומאה חמורה כוותה גבי בהמה לאחר מיתה אי בשר מטמא טומאה חמורה ואם דם מטמא טומאה חמורה דתנן דם נבילות בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין לא נצרכא אלא לכדתנן יז] נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף הטהור בכפרים צריך מחשבה ואין צריך הכשר *(נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת עוף טהור וחלב בשוקים אין צריכין יז] לא מחשבה (ולא הכשר) וא"ל רב לרבי חייא מחשבה למה לי לטומאה קלה (ו) יח] היא גופה טומאה היא, א"ל כגון דאיכא פחות מכזית נבילה וצרפה לפחות מכביצה אוכלין דהאי והאי הוי כביצה אי הכי ליבעי נמי הכשר דהא י) תנא דבי ר' ישמעאל על כל זרע זרוע אשר יזרע מה זרעים מיוחדין שאין סופן לטמא טומאה חמורה וצריך הכשר אף כל שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריך הכשר אף ה"מ באוכלין דעלמא דלית יט] (בו) פחות מכזית נבלה אבל הכא דאיכא בנויה פחות מכזית נבילה כיון דאילו מצרף ליה כזית לא בעי הכשר כ] (לאפוקי) השתא

א) עוקצין פ"ג מ"ב ב) [בס"י א' מן האדם מן החי ובמשניות ליתא וכ"ה מספ' כר"ש] ג) טהרות פ"ח מ"ו [פסחים מה:] ד) [נ"ל בטהרות כן הגי' במשנה ובפסחים] ה) עדיות פ"ה מ"א ו) עוקצין פ"ג מ"ג נדה נ בכורות י ז) מס נא חולין קכא· [זבחים קה·]

אוציא דם שרצים שאין בהן טומאה חמורה· שאין שרצים מטמאין אדם לטמא בגדים: **שכולו היתר**· מפרש לקמן (ע"ב): לעוף ולבהמה· למה נאמרו שניהם שהרי מאחד מהן הייתי דן כעין הפרט: **אי מה עוף כו'**· כלומר אם לא נאמר אלא עוף הייתי אומר מה עוף שאין בו כלאים מפרש לקמן כלאים הגמר דטלת העוף אין בהן משום כלאים: תורה אור **אף בהמה שאין בגמרה כלאים**· כגון שור ועז חייבין על דמן אבל לא על דם (גמל) שהרי בגמרן כלאים: **אף עוף שאינו באם על הבנים**· כגון עוף טמא שאינו טעון שילוח חייבין על דמו אבל עופות טהורין לא: **דבי ר' ישמעאל דדייני כללי ופרטי כי האי גוונא**· בשלהי אלו טרפות (חולין סו·) ואף על גב דלא דמי כללא קמא לכללא בתרא: **לאתויי כוי**· וחיה לא אצטריך לרבות דחיה בכלל בהמה בפרק בהמה המקשה (שם עא·) כדמפרש רבי יוחנן לקמיה: **איצטריך קרא למיסר ספיקא**· בתמיה דלמאי מדמינן ליה אי לחיה אי לחיה דמה אסור אי לבהמה דמה אסור: **נבלתו מנלן**· איסור אכילת נבלתו מנלן: **בכף הירך תלייה רחמנא**· דכל דאית ליה כף שקורין פולש"א נוהג בו גיד הנשה והאי דאינו נוהג בעוף בפרק גיד הנשה (שם דף צב:) מפרש דלא עגיל כף דידיה: **טומאתו**· שהטמא נבלתו: צריכין מחשבה והכשר גרסינן במסכת עוקצין: **תעשה חתיכה שלו מחשבה**· דכיון דחתכיה אחשביה דאי נגעה ביה טומאה מקבל טומאה: **נבלת בהמה** כה] **בכל מקום**· ואפילו בשווקים שיש שם רוב עם צריכה מחשבה לאכילה לקבל טומאת אוכלין הואיל דאין דרך לאוכלה: **וכן נבלת עוף טהור בכפרים**· שהעם מועטים צריכין מחשבה לטומאת אוכלין: **ואין צריכין הכשר**· משום דמטמאין טומאה חמורה דנבלת בהמה מטמאה במשא, ונבלת עוף טהור מטמא בגדים בבית הבליעה ואמריק לקמן דכל שסופו לטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר (ז): *הכא לא גרסינן והחלב ואף על גב דהגינא (ח) לה גבי שוקים דמשמע הא בכפרים צריך מחשבה לא הכי ליה ברישא דלא מיתני (ט) ליה אינו צריך הכשר כג] דאי בחלב נבלה צריך הכשר דאינה מטמאה טומאה חמורה כג] ואי בחלב השחוטה כיון דבכפרים כד] קאי לא מיתכשר בדם שחיטה דהכשר דקודם מחשבה לאו הכשר הוא כדאמריק בהעור והרוטב (חולין קכח·) עולשין שליקטן לבהמה כה] ונמלך עליהן לאדם צריכים הכשר שני ומשנה ע בשלהי מסכת עוקצין: **נבלת בהמה טהורה בכל מקום** ואפילו בכפרים שהעם מועט אין צריכין מחשבה דסתמא למאכל עובדי כוכבים עומדת וכן נבלת עוף טהור: **וחלב בהמה וחיה בשווקים**· שהעם מרובין: **אינן צריכין מחשבה ולא הכשר**· דנבלת בהמה ועוף מטמאין טומאה חמורה והחלב בחלב שחוטה קמיירי שהרי הוכשר בדם שחיטה: **והא היא גופה טמאה היא**· טומאת נבילות כו]: **בפחות מכזית**· ליכא טומאת נבילות וכי חשיב עליה לאכילה מצטרף לבהדי אוכלין פחות מכביצה לטומאת אוכלין: **אי הכי**· דפחות מכזית הוא ולא אתי לעולם לידי טומאת נבילות, ליבעי נמי הכשר דהא תנא דבי רבי ישמעאל כו': לאפוקי

אוציא דם שרצים שאין בהן טומאה חמורה· ואף על גב דמטמא במגע, במשא מיהא לא מטמא כז] ולא בגדים:

אוציא דם ביצים של עוף שאינו מין בשר· תימה כח] לרבינו ברוך דלא מיירי הכל בחד לד ויש בהן איסור והיתר ודם ביצים וחגבים הוה מצי למעט שאין בהן טומאה חמורה אלא האי פשוט יותר להם להיתר שאומר הש"ס: **כוי בריה** בפני עצמה· בפרק אותו ואת בנו (חולין פ·) דקתני כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו חכמים אי מין חיה או מין בהמה היא והיא בריה לא הוי כמו בריה דהכא שהרי בריה דהתם הוי או מין בהמה או מין חיה מדקאמר ולא הכריעו בו חכמים כו' אבל הכא רוצה לומר בריה בפני עצמה שאינה לא חיה ולא בהמה דאי הוי או בהמה או חיה לא אצטריך לרבויי דמו וכן ההיא (יומא דף עד·) כל חלב לרבות כוי וחצי שיעור וקאמר כוי בריה בפני עצמה אינו אומר שיהא ספק או חיה או בהמה דאם כן לא צריך קרא לאסור חלבו כט]: **בחותכו** לכלב· הוא הדין דהוה מצי לשנויי בחותכו לרפואה אלא הא קא משמע לן דאפילו בחותכו לכלב בעי מחשבה ל]: **כגון** דאיכא פחות מכזית נבילה ואירפה· אבל כזית ואירפה ליכא למימר ומהניא מחשבה שיטמא האי כבילה אוכלין אחרים אפילו לא יגעו האוכלין רק בצירוף ולא צריך שיגעו בנבילה דא"כ לא מייתב מה בהמה שיש לה טומאה קלה דמשמע שיש נבילה שאין עליה רק טומאת אוכלין ואי הוה בה כזית הוה ביה טומאה חמורה ועוד יש לומר דמשמע דנקט במתניתין דמייתי עלה בהמה לא] כו' בכ"מ ונבלת עוף טהור כו' משמע לב] נבלת בהמה דומיא דנבלת עוף כלומר דצריכה מחשבה כמו על עוף ולכך נקט פחות מכזית:

ג א מיי' פ"א מהלכות מאכלות אסורות הל' יג טוש"ע י"ד סי' סד סעיף א וסי' פ סעי' ה:

ד ב (מיי' פ"א שם) טוש"ע י"ד סי' סב סעיף ו:

ה ג מיי' פ"א מהל' אבות הטומאה הלכה ו:

ו ד מיי' פ"ג מהלכות טומאת אוכלין הלכה ט ופ' השגות וכ"מ:

ז ה מיי' שם פ"ב הלכה יא:

ח ו מיי' פ"א מהלכות אבות הטומאה הלכה ד:

ט ז ח מיי' פ"ג מהל' טומאת אוכלין הל' ג:

י ט מיי' שם הל' ו:

[ב"ק סו· זבחים ה: תג חולין סו·]

[שם]

[יומא עד:]

[שם וש"נ]

◆

רבינו גרשום

מהלכי שתים שאין בהן טומאה קלה דאדם אין מטמא טומאת אוכלין: ושרצים אין בהן טומאה חמורה דלא מטמו במשא דלא כתיב בהו והנושא את נבלתם: אוציא דם ביצים של עוף שאינו מין בשר· דגים וחגבים שכולן היתר שאינן טעונין שחיטה: לעוף ולבהמה· קא דייק מ"ם כתבינהו לתרווייהו לילף מחד ·מעוף· אם [עוף הוה] אמינא מה עוף שאין בו כלאים שאין נצתו אסורה לא עם צמר ולא עם פשתים דמו אסור אף בהמה שאין בצמרה איסור כלאים כגון עז ופרה דמה אסור ולא כבשים להכי כתיב ולבהמה לאסור דם דכל בהמה: ואי כתיב בהמה בלבד הוה אמינא מה בהמה שאינה באסור (אם) דלא תקח האם על הבנים דמה אסור אף עוף נמי דאינו באיסור אם על בן כגון מזומן או עוף טמא למעוטי דם דעוף טהור ואינו מזומן ת"ל לעוף: ואימא כל דם כלל כו' אין בכלל אלא מה שבפרט עוף ובהמה (נמי) אין מידי אחרינא לא' ולמעוטי דם דחיה' לא כתיב כל נפש אשר תאכל כל דם חזר וכלל כלל ופרט וכלל הוא ואי אתה דן אלא כעין הפרט והיינו כדאמר לעיל מה עוף ובהמה מיוחדין כו': והא לא דמי כו'· מה בכך הא אשכחן תנא דבי ר' ישמעאל דדריש ריבויי ומיעוטי באלו טרפות [דף ס"ו]' א) וכללי ופרטי במרובה [דף ס"ד] ואע"ג דלא דמו אהדדי (ודני) (והכא) נמי דרשינן כלל ופרט וכלל ואע"ג דלא דמו ואירבי דם דחיה וכו': ואף כל לרבות דמו של כוי· לרבות דם דחיה לא צריך לרבוייה דבהדיא כתיב בה איסור דם דכתב איש כי יצוד ציד חיה כו' כתיב בתריה דם כל בשר לא תאכלו' ואי קסבר כוי ספק חיה ספק בהמה הוא איצטריך קרא לרבויי למיסר ספיקא פשיטא דאסור דמו ממה נפשך: אלא קסבר כוי בריה הוא בפני עצמו· ואיצטריך קרא לרבויי ולמיסר דמו: מכי כל אוכל חלב קרי ביה ב) כי כל אוכל חלב כל דאפי' דכוי. נבלתו מנלן· דאסור באכילה מכל דלא תאכלו כל נבלה: החותך מן האדם· מן החי בשר לשום אכילה: צריך מחשבה· אם חשבו לאכילה מטמא טומאת אוכלין בכביצה ואין צריך הכשר אלא אפי' בלא הכשר דטמא דק"ל כל שסופו ליטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר: תיעשה חתיכה שלו מחשבה· דכיון דחתכיה אחשביה: אמר ריש לקיש· שלא חתכו סתם לשום אדם אלא לשום כלב דמחשבה (דכלב) לצורך כלב לאו מחשבה היא: ולא והתנן כלל אמרו בטהרות· כל המיוחד לאוכל אדם טמא טומאת אוכלין עד שיפסל מאכילת כלב אלמא דאכילה דכלב חשובה· ההוא דקאמרינן עד שיפסל מאכילת כלב ההוא לאפוקי מטומאה משערינן בכלב הואיל ומעיקרא הוה חזי לאדם: הכא לאחותי ליה טומאת אוכלין עסקינן בחותך מן האדם מן החי אי חזי לאדם דחשב עליו לאכילת אדם חזי לכלב ואי לא חזי לאדם דלא חשבו לאכול אדם אלא לכלב לא חזי לכלב דלא אתחינן ליה לטומאת אוכל משום כלב: מכל מקום קתני צריך מחשבה· ומחשבה לצורך טומאה קלה היא לטמא טומאת אוכלין: הני מילי דקתני צריך מחשבה מחיים דלא מטמא טומאה חמורה אבל בחותך ממנו לאחר מיתה הואיל וטמא הוא טומאה חמורה אין בו טומאה קלה ג) (בלשון אחר) מיתה מיירי בריתא יצא דם מהלכי שתים דכוותה גבי בהמה בלאחר מיתה מיירי ואפי' הכי יש בה טומאה קלה במאי אית בה טומאה קלה אי בשר מטמא טומאה חמורה בכזית במשא, ואי דם מטמא נמי טומאה חמורה: וב"ה מטמאין

שיטה מקובצת

א] בשר אוציא דם: ב] דכללי ופרטי דריש כהדין גוונא (תי' מן נמחק) נ"א בריבויי ומיעוטי וכללי ופרטי דדרשינן כהדין גוונא: ג] והיתר והן מין בשר: ד] אף כל דקתני לאתויי מאי דאין לומר דאיצטריך לאתויי חיה דחיה בכלל בהמה: ה] רב אידי בר: ו] איצטריך קרא למיסר ספיקא דאי בהמה דמה אסור אי חיה דמה אסור כההיא דפ' יח"כ גבי כל חלב לרבות כוי וחצי שיעור דפריך ואיצטריך קרא למיסר ספיקא ותימה דמאי פריך אה"נ משום דספק חיה אינו קרב למזבח ואתא קרא לאשמועינן דחלבו אסור כחלב בהמה וי"ל דשפיר פריך דריבויי למה איצטריך אי בהמה הוא לא צריך קרא ואי חיה הוא וכי אתא קרא לאסור חיה ואי כדי שלא יטעו העולם לומר חיה הוא ויבואו להתיר וכי בשביל הטועים נכתוב קרא אין זו סברא· תוס' כת"י ועיין תוס' בכורות דף מא [ע"ב ד"ה ואתי]: ז] אלא קסבר כוי בריה בפני עצמו הוא· פי' ואינו לא חיה ולא בהמה ואין זה כההיא דפ' אותו ואת בנו דאמר כוי בריה בפני עצמו הוא ולא הכריעו בו חכמים אי מין בהמה הוא אי מין חיה דמשמע דהוא בהמה או חיה· תוס' כת"י: ח] ט] עי' בחדושין: י] ושחיטתו נמי כבהמה· פי' הלכות שחיטה שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור אבל להצריכו שחיטה להתירו ולהוציאו מידי אבר מן החי לא צריך ריבויי דהא אמרינן בפ' גיד הנשה (דף קב ע"א) כל שאתה מצווה על דמו אתה מצווה על אבריו ואית דאמרי כל שבשרו מותר אתה מצווה על אבריו: תוס' הרא"ש: יא] שתים שאין בהן טומאה קלה והשאר נמחק: יב] האדם גירסת משנה של עוקצין החותך מן האדם כו' צריך מחשבה והכשר ובברי' איתא החותך מאבר מן החי צריך מחשבה ואין צריך הכשר והראב"ד גרים כן: יג] מחשבה והכשר בגמ' של הרב"א כתוב ואין צריך הכשר וכתוב על תיבות ואין צריך קו מלמעלה להורות כי לפ"ד הוא טעות וצריך למחק אבל לא מחק והוסיף ו' על תיבת הכשר והגיה והכשר: יד] לכלב דמחשבה לכלב: טו] אמרו בטהרות כל (תיבת בטומאה נמחק) המיוחד לאוכל אדם תוס' בכורות (דף כג ע"א) ד"ה טומאה: טז] לאדם אין אי לא חזי לאדם לא מכל מקום קתני צריך מחשבה והשאר נמחק: יז] צריכין מחשבה והכשר תיבות לא לא נמחק: יח] קלה דמהניא לה לשוויא אוכל לטמא טומאת מגע הא היא גופה מטמאה היא: יט] דלית בהו פחות: כ] הכשר השתא תיבת לאפוקי נמחק: כא] א) בהמה דאי בחלב בהמה טמאה למאי איצטריך למיתני כיון דתנא בהמה דבטמאה אין חילוק בין בשרה לחלבה: כב] הכשר ואי בחלב של נבלת בהמה טהורה צריך: כג] חמורה כדאמרי' בזבחים פ' חטאת העוף (דף ע) וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה וגו' ודרשינן מיניה דטהור ואינו מטמא במגע ובמשא כבשר: כד] דבכפרים קיימי דצריך מחשבה תיבת קאי נמחק: כה] לבהמה והדיחן ונמלך: כו] נבילות דהיינו במגע ובמשא: כז] מטמא· גליון ואע"ג דעוף נמי אינו מטמא במשא מ"מ מטמא בגדים בבית הבליעה: כח] תימה לשון הרא"ש תימה למה צריך להביא תרי צדדין מין בשר והיתר ואיסור דדם ביצים ודגים וחגבים מצי למעט מתוך צד דטומאה חמורה וי"ל דלא שייך טומאה חמורה אלא על בעלי חיים שאין טומאה במיתתן: כט] חלבו גליון וההיא דהמקדיש חיתו ובהמתו לא הקדיש את הכוי אפילו אי סבר האי תנא דכוי הוי ספק חיה וספק בהמה ניחא דלא היה דעתו לספיקא אלא לודאי· הרא"ש ז"ל: ל] מחשבה לאפוקי מדעת המקשה: לא] בהמה טמאה בכ"מ תיבת כו' נמחק: לב] משמע· גליון לכך נקט פחות מכזית דתני נבלת בהמה טמאה כו' ונבלת עוף טהור משמע דתני נבלת בהמה דומיא דעוף דאי אין מחשבה אין בה טומאה וזה לא מצי איירי רק בפחות מכזית· תוס':

מבנה

נושא

מבנה

קושיות

תשובות

השתא

א) נראה דצ"ל בהמה טמאה וחלב לא גריס הכא דאי וכו'·

מטמאין

א) גי' רבינו היה דדריש רבויי ומיעוטא וכללי ופרטי כה"ג וכגי' הכ"א בשיטה מקובצת כאן באות ב· ב) נראה דצ"ל קרי ביה כי אוכל כל חלב כו דאפי' דכוי כצ"ל ואמנם אינו מובן דמאי צריך לזה דהא י"ל דהתלמודא מפיק מקרא דכל חלב דכתיב בפ' ויקרא ג' דשם לא כתיב כל אחלב גופיה וצ"ע· ג) נראה דצ"ל ופריך אי לאחר מיתה מיירי ברייתא וכו'·

הגהות הב"ח (א) גמ' שאין מין בשר אוציא דם דגים: (ב) שם כהאי תנא דבי רבי ישמעאל בריבויי ומיעוטי וכללי ופרטי דרשינן כהדין גוונא: (ג) שם ויש בה איסור ויש בה היתר ויש מין בשר: (ד) שם ושחיטתו מנלן: (ה) שם הוה חזי לאדם אסקיה מטומאה: (ו) שם לטומאה קלה והא היא גופה: (ז) רש"י ד"ה ואין צריכין הכשר וכו' הכשר והכא לא גרסינן כצ"ל והד"א: (ח) בא"ד ואע"ג דתנינא לה כי"ג במשנה דעוקצין בסיפא: (ט) בא"ד דלא מיתני עליה אינו: